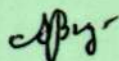

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Олесея Гончара**

Мацюра Олександр Володимирович

УДК 574.2:574.3:574.9:598.2(477)

**ПТАХИ ЧОРНОМОРСЬКО-СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО
ПРОЛІТНОГО ШЛЯХУ
(ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, МОНІТОРИНГ, РІЗНОМАНІТТЯ)**

03.00.16 – екологія

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора біологічних наук**

Дніпропетровськ – 2009

АНОТАЦІЇ

Мацюра О.В. Птахи Чорноморсько-Середземноморського пролітного шляху (екологічні особливості, моніторинг, різноманіття). – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук за спеціальністю 03.00.16 – екологія. – Дніпропетровський національний університет. - Дніпропетровськ, 2009.

Дисертація присвячена комплексному екологічному дослідженню різноманіття орнітофауни та денної та нічної міграції птахів у межах цілісних ареалів за допомогою радіолокаційної техніки на основі об'єднання даних про гніздування й

міграцію птахів Чорноморського та Середземноморського басейнів, де проходять найбільш потужні міграційні шляхи птахів.

На основі результатів дослідження створено моделі екологічних параметрів нічної (переважно часові параметри) та денної міграції птахів Чорноморсько-Середземноморського пролітного шляху за допомогою багатofакторного аналізу. За допомогою радіолокаційної техніки та доступних в Інтернеті даних, отриманих із супутникових систем, уточнено вплив кліматичних та погодних факторів на денну міграцію птахів Чорноморсько-Середземноморського пролітного шляху та створено прогностичну модель інтенсивності міграції для використання в системі безпеки авіаційних польотів.

Обґрунтовано та доведено доцільність проведення оцінки й моделювання динаміки чисельності та інших екологічних параметрів міграції птахів з одночасним використанням радіотелеметрії, візуальних спостережень, радіолокаційної техніки та застосуванням прикладних комп'ютерних програм. За допомогою цих програм уперше виконано моделювання трендів популяцій птахів, зроблено порівняльний аналіз трендів популяцій мігруючих і гніздових птахів та встановлено закономірності динаміки чисельності в межах їх цілісних ареалів.

Ключові слова: птахи, пролітний шлях, міграція, моніторинг, радар, супутникова телеметрія.

Маяцора А.В. Птицы Черноморско-Средиземноморского пролетного пути (экологические особенности, мониторинг, разнообразие). – Рукопись. Диссертация на соискание ученой степени доктора биологических наук по специальности 03.00.16 – экология. – Днепропетровский национальный университет. – Днепропетровск, 2009.

Диссертация посвящена исследованию птиц и разработке методов интегрального мониторинга их видового многообразия на путях миграции для возможности контролировать состояние популяций птиц в пределах всего ареала. Впервые проведено комплексное экологическое исследование многообразия орнитофауны, дневной и ночной миграции птиц в пределах целостных ареалов с помощью радиолокационной техники на основе данных о гнездовании и миграции птиц Черноморского и Средиземноморского бассейнов, где проходят наиболее мощные миграционные пути птиц.

Предложена оригинальная методика и алгоритм проведения интегрального мониторинга многообразия орнитофауны, что дает возможность оценить ее изменения и спрогнозировать тенденции развития. На основе результатов исследования созданы модели экологических параметров ночной (преимущественно временные параметры) и дневной миграции птиц Черноморско-Средиземноморского пролетного пути.

С помощью радиолокационной техники и доступных в Интернете данных, полученных со спутниковых систем, уточнено влияние климатических и погодных

факторов на дневную миграцию птиц Черноморско-Средиземноморского пролетного пути и создана прогностическая модель интенсивности миграции для использования в системе безопасности авиационных полетов.

Обоснована и доказана целесообразность проведения оценки и моделирования динамики численности и других экологических параметров миграции птиц при помощи традиционных методов их регистрации и современных информационных технологий, с одновременным использованием радиотелеметрии, визуальных наблюдений, радиолокационной техники и применением прикладных компьютерных программ. С помощью этих программ впервые выполнено моделирование трендов популяций птиц, проведен сравнительный анализ трендов популяций мигрирующих и гнездовых птиц, установлены закономерности динамики численности в пределах их целостных ареалов.

Ключевые слова: птицы, пролетный путь, миграция, мониторинг, радар, спутниковая телеметрия.

Matsyura O.V. Birds of Black-Mediterranean Sea Flyway (ecology, monitoring, diversity). - Manuscript. The thesis is submitted in fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Biological Sciences, speciality 03.00.16 – ecology. – Dnepropetrovsk State University. – Dnepropetrovsk, 2009.

The results of integrated research of birds' diversity together with peculiarities of nocturnal and diurnal migration en route Black-Mediterranean Sea Flyway are submitted.

Based on radar survey the models of ecological parameters of night (mainly temporal parameters) and day bird migration of Black-Mediterranean Sea Flyway are performed by multivariate analysis. Influence of climatic and weather factors on diurnal migration was specified by means of radar technique and information from satellite systems. Some prognostic models of migration intensity were created to be used in flight safety system.

An algorithm of birds' integral monitoring was suggested to estimate and predict their population trends by force of simultaneous use of radio telemetry, ground surveys, radar technique, and applied software. Having used these computer programs the design and comparative analysis of breeding and migratory birds' population trends were done for the first time. The patterns of birds' number dynamics within the limits of their natural habitats were estimated as well.

Key words: birds, flyway, migration, monitoring, radar, satellite telemetry.